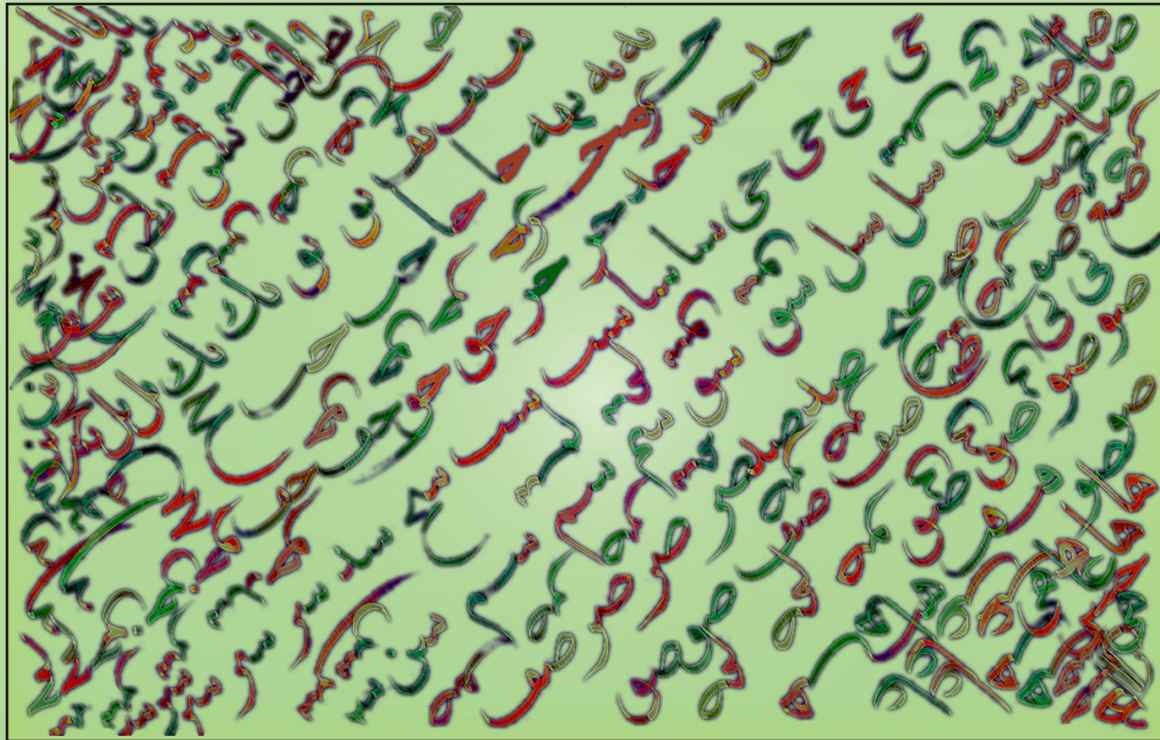

حسن خط

صنف دوم

افغانستان

زموږ ځانه

د ټولو مشترک

ګډ کور

دی . است .

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه پان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زره وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلېږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حسن خط

صنف دوم

سال چاپ: ۱۳۹۷ هـ . ش

مشخصات کتاب

مضمون: حسن خط

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی بخش هنر نصاب تعلیمی

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صنف: دوم

زبان متن: دری

انکشاف دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تالیف کتب درسی

ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۷ هجری شمسی

مکان چاپ: کابل

چاپ‌خانه: مطبعه بهیر

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

حق طبع، توزیع و فروش کتاب‌های درسی برای وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان محفوظ است. خرید و فروش آن در بازار ممنوع بوده و با متخلفان برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

پیام وزیر معارف

اقراً باسم ربك

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی پایان بر رسول خاتم - حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه گان هویدا است، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می نمایند. در چنین برهه سرنوشت ساز، رهبری و خانواده بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می باشد.

از همین رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت های مهم وزارت معارف پنداشته می شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب های درسی در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی با کیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکر شده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به عنوان تربیت کننده گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، از هر نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤولیت پذیری، با این نیت تدریس را آغاز کنند، که در آینده نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه های فردای کشور می خواهم تا از فرصت ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفاده بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این کتاب درسی مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آن ها در این راه مقدس و انسان ساز موفقیت استدعا دارم.

با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مرفعی دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

صفحه	عنوان
۱	درس اول: حرفهای الفبا با خط نسخ.....
۲	درس دوم: ترکیب حرف (ب) با (الف - ر).....
۳	درس سوم: ترکیب حرف (ب) با (س - ف).....
۴	درس چهارم: ترکیب حرف (ب) با (ق - ن).....
۵	درس پنجم: ترکیب حرف (ب) با (ن - ی).....
۶	درس ششم: ترکیب حرف (ج) و حرف های همانند آن با (الف تا ر).....
۷	درس هفتم: ترکیب حرف (ج) با (س - ف).....
۸	درس هشتم: ترکیب حرف (ج) با (ق - ن).....
۹	درس نهم: ترکیب حرف (ج) با (و - ی).....
۱۰	درس دهم: ترکیب حرف (س) با (الف - ر).....
۱۱	درس یازدهم: ترکیب حرف (س) با (س - ف).....
۱۲	درس دوازدهم: ترکیب حرف (س) با (ق - ن).....
۱۳	درس سیزدهم: ترکیب حرف (س) با (و تا ی).....
۱۴	درس چهاردهم: ترکیب حرف (ص) با (الف - ر).....
۱۵	درس پانزدهم: ترکیب حرف (ص) با (س - ف).....
۱۶	درس شانزدهم: ترکیب حرف (ص) با (ق - ن).....
۱۷	درس هفدهم: ترکیب حرف (ص) با (و - ی).....
۱۸	درس هجدهم: ترکیب حرف (ط) با (الف - ر).....
۱۹	درس نوزدهم: ترکیب حرف (ط) با (س - ف).....
۲۰	درس بیستم: ترکیب حرف (ط) با (ق - ن).....
۲۱	درس بیست و یکم: ترکیب حرف (ط) با (و - ی).....
۲۲	درس بیست و دوم: ترکیب حرف (ع) با (الف - ر).....
۲۳	درس بیست و سوم: ترکیب حرف (ع) با (س - ف).....
۲۴	درس بیست و چهارم: ترکیب حرف (ع) با (ق - ن).....
۲۵	درس بیست و پنجم: ترکیب حرف (ع) با (و - ی).....
۲۶	درس بیست و ششم: ترکیب حرف (ف) با (الف - ر).....
۲۷	درس بیست و هفتم: ترکیب حرف (ف) با (س - ف).....

عنوان

صفحه

درس بیست و هشتم: ترکیب حرف (ف) با (ق - ن)	۲۸
درس بیست و نهم: ترکیب حرف (ف) با (و - ی)	۲۹
درس سی ام: ترکیب حرف (ک) با (الف - ر)	۳۰
درس سی و یکم: ترکیب حرف (ک) با (س - ف)	۳۱
درس سی و دوم: ترکیب حرف (ک) با (ق تا ن)	۳۲
درس سی و سوم: ترکیب حرف (ک) با (و - ی)	۳۳
درس سی و چهارم: ترکیب حرف (ل) با (الف - ر)	۳۴
درس سی و پنجم: ترکیب حرف (ل) با (س - ف)	۳۵
درس سی و ششم: ترکیب حرف (ل) با (ق - ن)	۳۶
درس سی و هفتم: ترکیب حرف (ل) با (و - ی)	۳۷
درس سی و هشتم: ترکیب حرف (م) با (الف - ر)	۳۸
درس سی و نهم: ترکیب حرف (م) با (س - ف)	۳۹
درس چهلیم: ترکیب حرف (م) با (ق - ن)	۴۰
درس چهل و یکم: ترکیب حرف (م) با (و - ی)	۴۱
درس چهل و دوم: ترکیب حرف (ه) با (الف - ر)	۴۲
درس چهل و سوم: ترکیب حرف (ه) با (س - ف)	۴۳
درس چهل و چهارم: ترکیب حرف (ه) با (ق - ن)	۴۴
درس چهل و پنجم: ترکیب حرف (ه) با (و - ی)	۴۵
بخش دوم: رهنمای تدریس	۴۶-۵۱

یادآوری

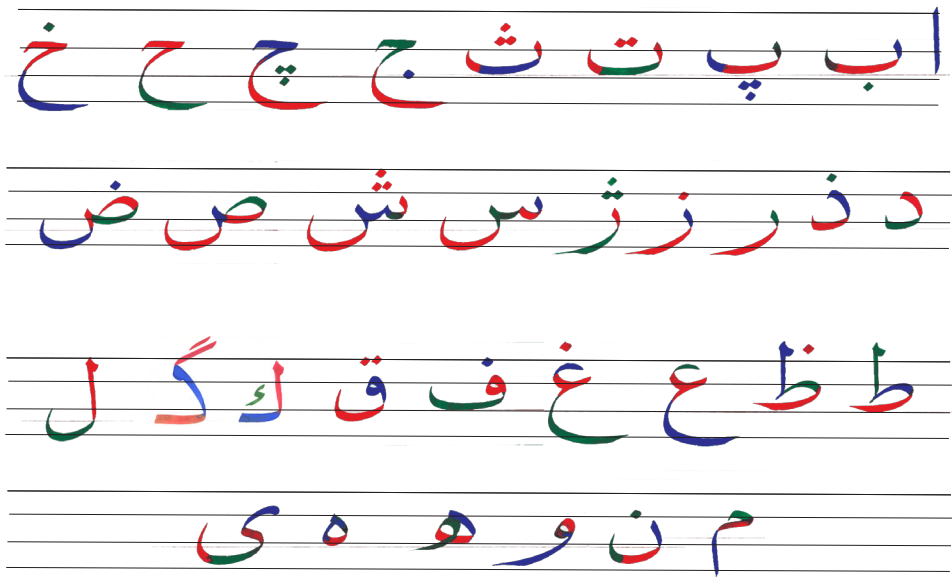
این کتاب حاوی دو بخش می باشد بخش اول کتاب درسی برای شاگردان و بخش دوم نمونه های رهنمای تدریس چند درس برای معلمان محترم است، امید که شاگردان عزیز و معلمان محترم از این کتاب استفاده درست کنند.

حرف‌های الفبا با خط نسخ

هدف: آشنایی شاگردان با طرز نوشتن حرف‌های الفبا به خط نسخ.

- به نظر شما در حرف‌های زیر، چند حرف نقطه دار است؟

حرف‌های الفبا را ابتدا با دقت ببینند؛ سپس آنرا با قلم نی یا پنسل مشق و تمرین کنید.

کارخانه‌گی

حرف‌های الفبا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های شان مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ب) با حرف‌های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ب) با حرف‌های دیگر از (الف - ر)

پرسش

- آیا دو حرف را به شکل یکجا با قلم نی نوشته اید؟

با ب ج بد بر

شاگردان ترکیب‌های بالا را با دقت مشاهده نموده و آن‌ها را با قلم نی در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنند.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های حرف‌های بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچه‌های خود تمرین کنید.

ترکیب حرف (ب) با حرف‌های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با طرز نوشتن ترکیبی حرف‌های (س - ف).

- در ترکیب‌های زیر، حرف (ب) را با کدام حرف‌های دیگر می بینید؟

بس بص بط بع بف

سر مشق بالا را با دقت مشاهده نموده؛ سپس با قلم نی آنرا در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنند.

ترکیب حرف (ب) را با حرف‌های (س تا ف) با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ب) با حرفهای (ق - م)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ب) با حرفهای (ق - م).

- آیا گفته می‌توانید حرف (ب) با کدام حرف‌ها به شکل ترکیبی نوشته شده است؟

بق بک بل بم

ترکیب‌های حرف‌های بالا را با قلم نی در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

سر مشق بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچه خود تمرین کنید.

ترکیب حرف (ب) با حرفهای (ن - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ب) با حرفهای (ن - ی).

- حرف (ب) در ترکیبهای زیر، با کدام حرفها دیده می شود؟

بن به بلا بوی

فعالیت

شاگردان ترکیبهای بالا را با قلم نی در کتابچههای خود مشق و تمرین کنید.

کارخانه گی

ترکیبهای بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچههای خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ج) با حرفهای (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ج) با حرفهای (الف - ر).

-اگر بعد از ترکیب (جا) یک حرف (ن) گذاشته شود چه خوانده می شود؟

جا جت جج جد جر

ترکیبهای بالا را با قلم نی مشق کنید.

کارخانه گی

ترکیبهای بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچههای خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ج) با حرفهای (ج - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ج) با حرفهای دیگر (ج - ف).

آیا گفته می‌توانید در ترکیبهای زیر، حرف (ج) با کدام حرفهای دیگر ترکیب گردیده است؟

جس جص حط جمع جف

فعالیت

ترکیب حرف (ج) را با حرفهای دیگر مانند ترکیبهای بالا با قلم نی مشق کنید.

کارخانه‌گی

ترکیبهای بالا را با قلم نی و پنبسل در کتابچه‌های خود تمرین کنید.

ترکیب حرف (ج) با حرف‌های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ج) با حرف‌های (ق - ن).

پرسش

- در ترکیب‌های زیر، حرف (ج) با کدام حرف‌ها دیده می‌شود؟

جق جك جل جم جن

ترکیب‌های بالا را با قلم نی مشق و تمرین کنید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچه‌های خود تمرین کنید.

ترکیب حرف (ج) با حرف‌های (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ج) با حرف‌های (و - ی).

- آیا گفته می‌توانید در ترکیب‌های زیر، حرف (ج) با چند حرف دیگر ترکیب گردیده است؟

جو چه چالا چی

به شباهت‌ها و تفاوت‌های ترکیب‌های حرف (ج) با حرف‌های دیگر توجه نموده؛ سپس با قلم نی آنها را در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (س) با حرف‌های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (س) با حرف‌های (الف - ر).

به نظر شما در ترکیب‌های زیر، نوشتن کدام یک آن‌ها آسانتر است؟

ساست سج سد سر

با توجه به سر مشق بالا ترکیب‌ها را در کتابچه‌های خود مشق نمایید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق کنید.

ترکیب حرف (س) با حرف‌های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (س) با حرف‌های (س - ف).

پرسش

- به نظر شما در ترکیب‌های زیر، حرف (س) با کدام حرف‌های دیگر یکجا نوشته شده است؟

سس سص سط سع سف

فعالیت

ترکیب‌های بالا را با قلم نی در کتابچه‌های مشق تان تمرین نموده و به همدیگر نشان دهید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پینسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (س) با حرف‌های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (س) با حرف‌های (ق - ن).

- کدام یک از ترکیب‌های زیر را آسان تر و زیبا می نویسید؟

سَق سَك سَل سَم سَن

ترکیب‌های بالا را با قلم نی مشق نمائید و به معلم خود نشان دهید.

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (س) با حرف‌های (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (س) با حرف‌های (و - ی).

پرسش

- آیا شما گاهی حرف (س) را با حرف‌های (و- ی) یکجا نوشته اید؟

سو سه سلا سی

فعالیت

ترکیب‌های بالا را با دقت مشاهده نموده؛ سپس با قلم نی آنرا مشق کنید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ص) با حرف‌های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی (ص) با حرف‌های (الف - ر).

- به نظر شما حرف (ص) با کدام حرف‌های دیگر در ترکیب‌های زیر، نوشته شده است؟

صا صب صم صد صر

ابتدا سر خط کتاب را با دقت ببینند؛ سپس با قلم نی آنرا مشق نمایند.

ترکیب بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ص) با حرف‌های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ص) با حرف‌های (س - ف).

- در ترکیب‌های زیر، حرف (ص) با کدام حرف‌های دیگر دیده می‌شود؟

ص ص ص ص ص ص ص ص ص ص

ترکیب‌های بالا را با قلم نی مشق و تمرین کنید.

کارخانه‌گی

ترکیب بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ص) با حرفهای (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ص) با حرفهای (ق - ن).

- گاهی شما حرفهای (ص) و (ل) را به شکلی ترکیبی نوشته اید؟

صق صک صل صم صن

ترکیبهای بالا را مشق و تمرین نمایید.

ترکیبهای بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچههای تان تمرین کنید.

ترکیب حرف (ص) با حرفهای (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ص) با حرفهای (و - ی).

پرسش

به نظر شما نوشتن حرف (ص) با کدام حرفهای زیر آسانتر است؟

ص و صا صی

فعالیت

ترکیبهای بالا را با قلم نی مشق نمایند و به همدیگر، نشان بدهند.

کارخانه‌گی

ترکیبهای بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ط) با حرف های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ط) با حرف های (الف - ر).

- آیا کدام نامی را شنیده اید که یکی از ترکیب های زیر در آن شامل باشد؟

طا طب طح طد طر

ابتدا سرمشق بالا را دقیق ببینند؛ سپس آن را با قلم نی مشق کنند.

کارخانه گی

ترکیب های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ط) با حرف‌های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ط) با حرف‌های (س - ف).

- در ترکیب‌های زیر حرف (ط) با کدام حرف‌های دیگر ترکیب شده است؟

طس طص طط طع طف

ترکیب‌های بالا را با دقت مشاهده نموده؛ سپس با قلم نی آنرا مشق کنید. و به همدیگر نشان بدهید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پینسل در کتابچه‌های تان تمرین کنید.

ترکیب حرف (ط) با حرف های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ط) با حرف های (ق - ن).

- اگر پیش از ترکیب (طن) حرف (و) اضافه شود، چی خوانده می شود؟

طق طک طل طم طن

به ترکیب های بالا توجه نموده آنرا با قلم نی مشق کنید.

سر مشق بالا را با قلم نی و پنسِل در کتابچه های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ط) با حرف های (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ط) با حرف های (و - ی).

- به نظر شما اگر ترکیب های (طو) و (طی) با هم یکجا نوشته شود کدام کلمه تشکیل میشود؟

طو طه طلا طی

از روی سر مشق کتاب، ترکیب های بالا را تمرین کنند و به همدیگر نشان بدهند.

سر مشق بالا را با قلم نی و پینسل در کتابچه های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ع) با حرف‌های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ع) با حرف‌های (س - ف).

پرسش

- در ترکیب‌های زیر حرف (ع) با کدام حرف‌های دیگر ترکیب گردیده است؟

عس عص عط عع عف

فعالیت

ترکیب‌های بالا را دقیق مشاهده نموده؛ سپس با قلم نی آنرا مشق کنید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پینسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ع) با حرف‌های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ع) با حرف‌های (ق - ن).

پرسش

- در ترکیب‌های زیر حرف (ع) را با کدام حرف‌های دیگر می بینید؟

عق عكّ عل عم عن

ترکیب‌های بالا را با دقت مشاهده نموده؛ سپس آنرا با قلم نی مشق و تمرین کنید.

کارخانه‌گی

سر مشق بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ع) با حرف‌های (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ع) با حرف‌های (و - ی).

پرسش‌ها

- حرف (ع) و حرف (غ) از هم چه تفاوت دارند؟
- در ترکیب‌های زیر حرف (ع) با چند حرف دیگر ترکیب گردیده است؟

عو عه علا عی

فعالیت

ترکیب‌های بالا را با دقت ببینند؛ سپس آنرا با قلم نی مشق کنند.

کارخانه‌گی

سر مشق بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ف) با حرف های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ف) با حرف های (الف - ر).

- به نظر شما نوشتن کدام یک از ترکیب های زیر آسانتر است؟

فا فِ فح فد فر فر

به ترکیب های بالا ببینید و آنرا با قلم نی مشق کنید.

کارخانه گی

ترکیب های بالا را با قلم نی و پینسل در کتابچه های خود تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ف) با حرف‌های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ف) با حرف‌های (س - ف).

پرسش

- در ترکیب‌های زیر، حرف (ف) با کدام حرف‌های دیگر ترکیب گردیده است؟

فس فص فط فع فف

فعالیت

در گروه‌ها ترکیب‌های بالا را مشاهده نمایید، آنرا با قلم نی مشق کنید؛ سپس هر گروه، زیبا ترین خط‌های خود را به تخته یا دیوار صنف نصب کنند.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پینسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ف) با حرف های (ف - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ف) با حرف های (ف - ن).

- در ترکیب های زیر ترکیب حرف (ف) را با کدام حرف های دیگر می بینید؟

فق فک فل فم فم فن

ترکیب های بالا را مشق کرده و معلم بهترین خطها را انتخاب نموده در صنف نصب کند.

کارخانه گی

سر مشق بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ف) با حرف‌های (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ف) با حرف‌های (و - ی).

- نظر شما حرف (ف) با کدام حرف‌های دیگر به شکل ترکیبی نوشته شده می‌تواند؟

فو فه فلا فی

ترکیب بالا را با قلم نی مشق نمایید.

کارخانه‌گی

سر مشق بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ک) با حرف‌های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ک) با حرف‌های (الف - ر).

- در ترکیب‌های زیر، حرف (ک) با کدام حرف‌های دیگر ترکیب گردیده است؟

کا کب کج کد کر

ترکیب‌های بالا را با قلم نی مشق کنند و به همدیگر نشان بدهند.

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (ک) با حرف‌های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ک) با حرف‌های (س - ف).

پرسش

- در ترکیب‌های زیر حرف (ک) چند بار ترکیب شده است؟

کس کص کط کع کف

فعالیت

ترکیب‌های بالا را با قلم نی مشق کنید و به همدیگر خود نشان بدهید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پینسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ک) با حرف های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ق - ن).

پرسش

- در ترکیب های زیر نوشتن ترکیبی حرف (ک) به کدام یک از حرفها ساده تر است؟

کن کم کل گک کق

فعالیت

ترکیب های بالا را با دقت ببینند و با قلم نی آنرا مشق کنند.

کارخانه گی

ترکیب های بالا را با قلم نی یا پنسل در کتابچه های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ک) با حرف‌های (و - ی)

آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ک) با حرف‌های (و - ی).

- به نظر شما نوشتن ترکیبی حرف (ک) با کدام حرف‌ها ساده تر است؟

کو که کالا کی

ترکیب‌های بالا را با دقت مشاهده نموده و با قلم نی آنرا مشق نمایید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ل) با حرف‌های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ل) با حرف‌های (الف - ر).

- در ترکیب‌های زیر حرف (ل) با چند حرف دیگر ترکیب گردیده است؟

لا لب لج لد لر

ترکیب‌های بالا را با قلم نی مشق نموده و به همدیگر نشان بدهید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ل) با حرف های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ل) با حرف های (ق - ن).

- به نظر شما در ترکیبات زیر ترکیب حرف (ل) با کدام حرف آسانتر است؟

لق لك لل لمر لن

ترکیب های بالا را با دقت مشاهده نموده و با قلم نی مشق و تمرین نمایید.

ترکیب های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (ل) با حرفهای (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (ل) با حرفهای (و - ی).

- گاهی حرف (ل) را با کدام حرف دیگر توسط قلم نی به شکل ترکیبی نوشته کرده اید؟

لو له لن لی

ترکیبهای بالا را با دقت ببینید؛ سپس آنها را با قلم نی مشق و تمرین نمایید و به همدیگر نشان دهید.

کارخانه گی

ترکیبهای بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (م) با حرف های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (م) با حرف های (الف - ر).

- در ترکیب زیر، حرف (م) با کدام حرف های دیگر ترکیب گردیده است؟

ما م ب م ج م د م ر

ترکیب های بالا را با دقت ببینید و آن را مشق و تمرین کنند.

ترکیب های بالا را با قلم نی و پنسل تمرین کنید.

ترکیب حرف (م) با حرف‌های (م - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (م) با حرف‌های (م - ف).

پرسش

- در ترکیب زیر حرف (م) با چند حرف دیگر به شکل ترکیبی نوشته شده است؟

مس مص مط مع مف

ترکیب‌های بالا را با دقت مشاهده نموده، آنرا با قلم نی مشق کنید.

کارخانه‌گی

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (م) با حرف های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی (م) با حرف های (ق - ن).

پرسش

- گاهی حرف (م) را در آخر کدام حرف دیگر به شکل ترکیبی نوشته اید؟

مق مک مل مم من

فعالیت

ترکیب های بالا را با قلم نی مشق نموده، به همدیگر نشان بدهید.

کارخانه گی

ترکیب های بالا را با قلم نی و پנסل در کتابچه های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (م) با حرف‌های (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن حرف (م) با حرف‌های (و - ی).

- گاهی شما حرف (م) را با حرف (و) به شکل ترکیبی نوشته اید؟

مو مه ماه می

سرمشق بالا را مشاهده نموده؛ سپس آن را با قلم نی مشق کنید.

ترکیب‌های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه‌های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (هـ) با حرف های (الف - ر)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (هـ) با حرفهای (الف - ر).

۱- حرف (هـ) در ترکیبهای زیر با چند حرف دیگر ترکیب شده است؟

ها هب هح هد هر

ترکیبهای بالا را با قلم نی مشق و تمرین کنید!

ترکیبهای بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (هـ) با حرف های (س - ف)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (هـ) با حرف های (س - ف).

- به نظر شما نوشتن کدام یک از ترکیب های زیر آسانتر است؟

هس هص هط هع هف

ترکیب های بالا را مشاهده نموده، با قلم نی آنرا مشق و تمرین کنید.

کارخانه گی

ترکیب های بالا را با قلم نی و پنسل در کتابچه های خود مشق و تمرین کنید.

ترکیب حرف (هـ) با حرف های (ق - ن)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی حرف (هـ) با حرف های (ق - ن).

پرسش

- گاهی حرف (هـ) را با حرف های دیگر به شکل ترکیبی نوشته اید؟

هق هك هل هم هن

فعالیت

ترکیب های بالا را با قلم نی مشق و تمرین نموده، به معلم خود، نشان بدهید.

کارخانه گی

ترکیب های بالا را با قلم نی و پنبسل در کتابچه های خود مشق و تمرین نمایید.

ترکیب حرف (هـ) با حرف های (و - ی)

هدف: آشنایی شاگردان با نوشتن ترکیبی (هـ) با حرف های (و - ی).

- آیا گفته می توانید در ترکیب های زیر حرف (هـ) با کدام حرف های دیگر ساده تر نوشته می شود؟

هو هه هلا هی

فعالیت

ترکیب های بالا را با قلم نی مشق نموده، به معلم تان، نشان بدهید.

کارخانه گی

ترکیب های بالا را با قلم نی و پنسل تمرین نمایید.

بخش دوم

رهنمایی درس‌های مقدماتی

معرفی وسایل (حسن خط)

هدف: آشنایی بیشتر استادان با وسایل هنر خطاطی و خوشنویسی، جهت رهنمایی بهتر شاگردان.

• **کاغذ خطاطی:** عبارت از کاغذی است شفاف و نسبتاً لشم، تا قلم نی روی آن به آسانی حرکت کرده و رنگ روی آن نشر نکند.

• **قلم نی:** از جنس نی سخت و پخته به دست می‌آید تا خوب تراش و سرشود و در وقت نوشتن، سرقلم (نوک قلم) زود خراب نشود.

برای خطاطی قلمی را انتخاب کنید که راست بوده و بند نداشته باشد و یا بند آن در قسمت‌های آخر قلم باشد؛ زیرا بند در وسط قلم نی باعث آزار دست می‌گردد.

• **قلم تراش:** نوعی چاقوی مخصوص بوده که تیغه آن انگشتان کم عرض و ضخامت پشت تیغه آن به تناسب چاقوهای معمولی باریکتر می‌باشد، تا تراشیدن قلم به ساده‌گی صورت گیرد.

• **قطع زن:** وسیله سخت، از جنس چوب و یا شاخ حیوانات، چون گوزن، به دست می‌آید که در زیر نوک قلم نی جهت قطع زدن قرار می‌گیرد.

• **لیقه:** از جری الیاف، ابریشم و یا سُنْد خامکدوزی به دست می‌آید و آنرا باید قبل از استفاده با آب و صابون شسته تا خاصیت مواد کیمیای آن از بین برود، پس از خشک شدن، در دوات جا به جا می‌گردد.

لیقه از چپه شدن رنگ، قی کردن قلم روی کاغذ، آلوده شدن دست‌ها، فرش و لباس جلوگیری می‌کند.

لازم به یاد آوری است که از پنبه در لیقه استفاده نشود؛ زیرا پشمک‌های آن به نوک نی چسبیده و سبب مزاحمت در وقت نوشتن می‌شود.

• **سیاهی:** رنگی است که برای مشق کردن مورد استفاده قرار می‌گیرد و در بازار به نام رنگ نی موجود است، در گذشته‌ها سیاهی را خود مردم از مواد ترکیبی درست می‌کردند، به همین خاطر به نام مرکب نیز یاد می‌شود.

دوات: بوتلی است که رنگ (سیاهی) و لیقه در آن جابه جا می‌شود.

لازم به یاد آوری است، که برای تهیه دوات، بوتل انتخاب شود تا نسبت به بوتل‌های معمولی دارای دهن فراختر باشد.

چهار خط: برای ترتیب، تنظیم و درست نوشتن حرف‌ها به کار می‌رود که از جمله چهار خط، خط سوم آن به نام خط کرسی یاد می‌شود که حرف در بالا و پایین این خط نوشته می‌شود؛

مانند: شکل زیر

خط کرسی

(شکل چهار خط)

- **خط کرسی:** خط مستقیم افقی می باشد که توسط پنسل و خط کش به طور خفیف و کمرنگ کشیده می شود تا خط به استقامت آن راست نوشته شود.
- **استاد محترم:** ابتدا به شاگردان هدایت دهید تا کتابچه مشق، قلم نی و دوات تهیه نمایند. به آنها بفهمانید که فقط در کتابچه های مشق شان تمرین نمایند و در کتاب درسی نوشته نکنند؛ همچنان هدایت دهید تا قلم های خود را پس از مشق کردن پاک نمایند که سبب آلوده گی دست و لباس شان نشود.
- قلم های شاگردان را سر (تراش) نموده و از گرفتن چاقو، برای تراشیدن قلم، آن ها را ممانعت کنید؛ زیرا استفاده چاقو برای اطفال خطرناک است.
- به شاگردان بفهمانید که قبل از مشق کردن، ابتدا سرمشق کتاب را خوب مشاهده نموده تا چشم شان با شکل حرف ها آشنا شود، بعد از آن با قلم نی از روی سرمشق کتاب تمرین کنند.

- **سرمشق (سرخط):** خطی است که معلم می نویسد تا شاگردان از روی آن مشق نمایند؛ در کتابهای درسی مضمون حسن خط، سرمشق به همان نمونه های خط گفته می شود که به خاطر تمرین شاگردان در نظر گرفته شده است تا از روی آن مشق کنند. سر مشق های این کتاب با استفاده از چندین رنگ متفاوت و متنوع به صورت رنگه نوشته شده تا سبب علاقه مندی بیشتر شاگردان گردیده؛ همچنان تفکیک حرکت های ترکیب های حرف ها برای شان آسانتر شود؛ اما به شاگردان هدایت داده شود تا برای مشق و تمرین از سیاهی (رنگ قلم نی) استفاده کنند. در نوشتن ترکیب هایی که شاگردان مشکل دارند، در ساعت بعدی، تکرار تدریس شود؛ همچنان نوشتن ترکیب هایی که به تمرین بیشتر نیاز دارند یک درس کتاب را دو یا چند بخش تقسیم کرده در ساعت های جداگانه درسی تدریس شود. ارتباط درس جدید با درس قبل در نظر گرفته شود تا تمرین های قبلی فراموش شاگردان نشود.

به شاگردان تفهیم شود تا از روی سرمشق کتاب تمرین کنند. اندازه قلم نی برای مشق و تمرین در ترکیب های خط نسخ از (۳) ملی متر الی (۴) ملی متر بهتر است.

یادداشت: باید یاد آور شد که حرف الف در اول کلمه با حرف های دیگر ترکیب نمی شود و در وسط و اخیر کلمه ها با هم ترکیب می شود؛ بنابراین از ترکیب حرف الف به حیث درس مستقل صرف نظر نموده ایم.

عنوان درس		حرف‌های الفبا با خط نسخ
اهداف عمومی		شناخت خط نسخ و طرز نوشتن آن از حرف (الف-ض) با قلم نی.
اهداف آموزشی		از شاگردان انتظار می رود تا در پایان این درس به اهداف زیر دست یابند: ● به تسلسل حرف‌های خط نسخ آشنایی پیدا کنند. ● توسط قلم نی حرف‌های خط نسخ را نوشته کرده بتوانند. ● به نوشتن حرف‌های خط نسخ توسط قلم نی علاقه بگیرند.
روش‌های تدریس		انجام فعالیت‌های گروهی، انفرادی، سؤال و جواب، کار عملی، مشق و تمرین.
وسایل تدریس		کتاب، کتابچه، قلم پینسل، پینسل پاک، قلم نی، تباشیر، دوات، خط کش.
شیوه ارزیابی		عملی و مشاهده‌یی.
زمان ۵ دقیقه	سلام، احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، تبریکی سال جدید تعلیمی، صحبت در مورد اهمیت مضمون حسن خط.	فعالیت‌ها مقدماتی
۵ دقیقه	پرسش‌های انگیزه‌ی متن درس: - گاهی حرف‌های خط نسخ را با قلم نی نوشته کرده اید.	

مدت زمان	فعالیت های معلم
۳۵ دقیقه	- طرز گرفتن قلم نی را به شاگردان یاد بدهید. و قلم نی را به آن‌ها سر کنید. - به آنها بگویید که با نوک قلم نی از دوات رنگ را گرفته و حرف‌های مفرد خط نسخ را مشق نمایید. - در اجرای فعالیت‌ها با آنها همکاری نمایید حرف‌های خط نسخ را در کتابچه‌های شان اصلاح نمایید.
ارزیابی: برای حصول اطمینان از اینکه آیا شاگردان نوشتن حرف‌های الفبا از حرف (الف-ض) را فرا گرفته اند آنها را ارزیابی نمایید.	
کارخانه گی: حرف‌های خط نسخ را مطابق هدایت کتاب، مشق و تمرین نمایید و روز دیگر به صنف بیاورید.	
معلومات بیشتر برای معلم - جهت تحکیم یادگیری حرف‌های تدریس شده خط نسخ را از (الف-ض) به شاگردان تفهیم نمایید تا آنها حرف‌های ذکر شده را در کتابچه‌های شان توسط قلم نی و یا پنسل مشق و تمرین کنند. - جهت آگاهی بیشتر معلمان محترم در مورد (خط نسخ) باید یاد آور شد که: خط نسخ در اوایل قرن سوم هجری قمری توسط ابن مقله بن موگلای شیرازی ابداع شده که در ابتدا خطی هم پایه خط کوفی بود. نسخ یعنی نسخه برداری یا رونوشت کردن و کاپی کردن. خط نسخ در واقع اولین خطی بود که برای تکمیل کردن نواقص و مشکلات خط کوفی و اضافه کردن اعراب و حرکات و آواها (واحدهای تجزیه ناپذیر زبان که کنار یک دیگر قرار می گیرد گفتار را به وجود می آورد). اختراع شد. این خط از دو خط قبلی و سریانی اخذ شده بود. هر چند برخی معتقدند که خط نسخ پیش از ابن مقله نیز وجود داشته؛ ولی آنچه مسلم است آنکه او این خط را به اوج و کمال رسانید.	

درس اول

رهنمای تدریس حسن خط

صفحه (۱)

زمان تدریس: (دو ساعت درسی)

ساعت دوم درسی

عنوان درس		حرف‌های الفبا با خط نسخ
اهداف عمومی		شناخت حرف‌های خط نسخ از (ط-ی) و طرز نوشتن آن‌ها با قلم نی.
اهداف آموزشی		از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان این درس به اهداف زیر دست یابند: - به تسلسل حرف‌های خط نسخ آشنایی پیدا کنند. - توسط قلم نی حرف‌های خط نسخ را نوشته کرده بتوانند. - به نوشتن حرف‌های خط نسخ توسط قلم نی علاقه بگیرند.
روش‌های تدریس		انجام فعالیت‌های گروهی، انفرادی، سؤال و جواب، کار عملی، مشق و تمرین.
وسایل تدریس		کتاب، کتابچه، قلم پنبسل، پنبسل پاک، قلم نی تباشیر، دوات و خط کش.
شیوه ارزیابی		عملی، مشاهده‌ی و سوال و جواب.
زمان ۵ دقیقه	سلام، احول پرسى، تنظيم صنف، گرفتن حاضری، دیدن کار خانه گی، یاد آوری درس گذشته و ارتباط آن به درس جدید.	
۵ دقیقه	فعالیت‌های مقدماتی	پرسش‌های انگیزه‌ی متن درس: آیا حرف‌ها را به خط نسخ را با قلم نی نوشته کرده اید؟

مدت زمان	فعالیت های معلم
۳۵ دقیقه	- طرز گرفتن قلم نی را به شاگردان یاد بدهید. و قلم نی را به آنها سر کنید. - به آنها بگویید که با نوک قلم نی از دوات رنگ را گرفته و حرف های مفرد خط نسخ را مشق نمایند. - در کارها با آنها همکاری نمایید حرف های خط نسخ را در کتابچه های شان اصلاح نمایند.
ارزیابی: برای حصول اطمینان از اینکه آیا شاگردان نوشتن حرف های الفبا از حرف (ط- ی) را فرا گرفته اند، ارزیابی نمایید.	
کارخانه گی: شاگردان حرف های خط نسخ را مطابق هدایت کتاب، مشق و تمرین نمایند و روز دیگر به صنف بیاورند.	
معلومات بیشتر برای معلم	
چند نمونه خط معروف و شناخته شده اسلامی موجود است، این خطوط عبارت اند از: (خط نستعلیق، خط نسخ، خط ثلث، خط شکست، خط کوفی، خط رقع، خط توقیع، خط رفاع) و امثال آن. از میان تمامی این خطوط اسلامی سه نوع آن یعنی خط نسخ، نستعلیق و شکست بیشتر معروف بوده و مورد استفاده قرار می گیرند؛ زیرا خط نسخ از لحاظ رسایی و سهولت خواندن، خط شکسته از نظر سهولت و آسان نوشتن و خط نستعلیق از لحاظ زیبایی در درجه اول قرار دارد. خط نسخ از جمله شش نمونه خطی اختراعی خطاط مشهور بن مقله است و آن را خط قرآنی نیز می گویند؛ زیرا قرآن کریم را به این خط می نویسند؛ چنانچه گفته شد خط نسخ از نظر خواندن آسان است، لذا شاگردان در صنوف ابتدایی به آسانی می توانند با این نمونه خط آشنا شوند و آنرا مشق و تمرین کنند؛ بنابراین تمام سرمشق های این کتاب به خط نسخ نوشته شده است و رعایت اصول و قواعد شکل نوشتاری سرمشق های کتاب ضروری بوده و باید از آن پیروی شود. الفبای مکمل خط نسخ را یکبار برای شاگردان خوانده و به آنها هدایت بدهید که حرف ها را با دقت مشاهده کنند و تا حد امکان شکل آنها را به حافظه بسپارند.	

استاد محترم: از نوشتن تکرار پلان راهنمای تدریس به طور جداگانه برای هر درس در این کتاب صرف نظر شده است، شما می توانید از پلان راهنمای تدریس فوق در تمام درس های این کتاب استفاده کنید.